

Diputació de Lleida

Propostes de Mesures de Gestió a incorporar en els Pla d'Usos i Gestió de les ZEPAS de la Plana Agrícola de Lleida.

En l'àmbit del procés de participació engegat pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural i el Departament de Medi Ambient i Habitatge es demana la implicació dels agents del territori per tal d'acordar els objectius de conservació i els mitjans per aconseguir-ho.

Les entitats sotassignants presenten el següent document de Mesures de Gestió a incorporar en el Pla d'Usos i Gestió de les ZEPAS de la plana agrícola de Lleida amb la voluntat de que es faci compatible la conservació dels valors naturals dels secans de Lleida i la millora socioeconòmica del territori i que es tingui en compte la seva veu.

Sempre amb la terra

Les activitats agràries i ramaderes han esculpit el paisatge de la plana de Lleida des de temps immemorials. A mitjans del segle XIX la construcció del canal d'Urgell i altres infraestructures de reg, va suposar un canvi molt important en l'agricultura lleidatana, la gestió de la terra i les condicions socioeconòmiques del territori.

A la plana de Lleida, la gestió del territori derivada de l'agricultura i la ramaderia de les zones de secà han permès la pervivència d'espècies d'ocells esteparis d'elevat valor biològic i que actualment són objecte de protecció. Al mateix temps, el manteniment d'aquesta tipologia agrària de secà ha esdevingut un element limitant del desenvolupament socioeconòmic dels municipis d'aquestes zones, amb una disminució important tant de la seva població com de la seva renda en les últimes dècades.

Els ocells esteparis estan a l'actualitat altament vinculats a l'activitat agrícola i ramadera com a gestores del mosaic de paisatges i estructures vegetals que aquests necessiten. Aquest mosaic es genera a partir d'intercalar en un mateix territori cultius de cereals, parcel·les en guaret, zones ermes amb vegetació natural i cultius llenyosos on la ramaderia extensiva crea diversitat en la densitat i altura de la vegetació natural. És, a més, un territori amb una gran quantitat de marges i estructures de pedra seca com les diferents tipologies de cabanes, els recers i altres elements històrics i culturals de gran rellevància patrimonial.

Les poblacions dels ocells esteparis s'han reduït dràsticament en les últimes dècades, esdevenint encara més urgent la seva valoració i protecció. Les discrepàncies a l'hora de dotar aquestes espècies d'una fórmula de protecció efectiva, les dificultats en el diàleg i en l'arribada a acords ha provocat que el projectes de regadiu (Algerri-Balaguer, Segarra-Garrigues) hagin esdevingut un conflicte aparentment irreconciliable a l'entorn de la possibilitat de regar aquestes zones estepàries, que fins i tot ha generat dues sentències del Tribunal de Justícia Europeu.

Diputació de Lleida

Cal reconèixer i cercar fórmules per compensar la limitació de les expectatives legítimes d'ús de la propietat privada, limitació derivada de les figures de protecció de la fauna.

Es considera la dimensió i projecció a escala regional i internacional d'aquesta situació, atesa la condició d'espai semiàrid característic de la Mediterrània i de la gran franja entre els paral·lels 15° i 35° del món, on es troba el 30% de la superfície habitada del planeta. Es demana a Europa que aquest tema es tracti com un projecte pioner d'integració de la conservació dels elements naturals i l'agricultura en un espai semiàrid Mediterrani. Es considera aquest projecte de conciliació com una oportunitat, perquè suposa en un sol projecte territorial la integració de les dimensions, ambientals, agroalimentàries i territorials.

La defensa del territori, la participació i la voluntat de consens ha arrelat en aportacions molt valuoses i positives, d'entitats preocupades per l'ús dels recursos naturals i pels espais naturals protegits, que han procurat que no s'estableixin desigualtats territorials ni pel sector agrari.

El procés de participació iniciat el passat 14 de gener ha esdevingut un espai de treball territorialitzat on les diferents entitats participants han aportat els trets singulars i significatius de cada espai, han expressat les seves voluntats i expectatives respecte dels Plans d'Usos i Gestió.

OBJECTIUS

En aquest context de controvèrsia, a l'espera de la Declaració de l'Impacte Ambiental del Canal Segarra-Garrigues, dins el marc del procés de participació per a la redacció de Plans d'Usos i Gestió per a les ZEPA, aquesta proposta planteja, de forma consensuada i amb el diàleg de totes les parts que la elaboren, el consens per arribar a solucions que permetin l'assoliment dels següents objectius:

- Conservar el patrimoni ambiental en el seu conjunt, és a dir, millorar les condicions ambientals de les espècies i els hàbitats, tot potenciant les actuacions sobre les espècies amb una protecció especial i preservant les activitats agronòmiques a les que estan íntimament lligades.
- Dinamitzar l'activitat socioeconòmica a l'entorn de les ZEPA per tal de mantenir la població rural i el treball que s'hi fa en la gestió del territori i del paisatge i el manteniment dels elements històrics, culturals i patrimonials.
- Potenciar el sector agronòmic per tal que aquest pugui ser sostenible i amb viabilitat econòmica i poblacional, tot adaptant-se a les restriccions derivades de la protecció dels hàbitats i espècies estepàries.

Diputació de Lleida

MESURES D'ACTUACIÓ PROPOSADES

- A. En les zones de protecció especial, establir contractes per la sostenibilitat de les explotacions agràries amb els propietaris, amb mesures reglamentaries, administratives i contractuals adequades a les característiques econòmiques, socials i culturals, així com a les particularitats territorials, en especial atenció al cost de l'aigua i el valor de la terra, i que doni compliment a les exigències ecològiques dels hàbitats i de les espècies de protecció especial.
- B. Realitzar els estudis necessaris que permetin contrastar científicament l'efecte del regadiu i de diferents nivells d'intensificació agrícola, sobre les poblacions d'aus estepàries i el seu manteniment.
- C. Els estudis (plans pilot) cal que es realitzin amb la participació i implicació directa dels propietaris, administracions locals i agents interessats, que siguin representatius de tots els espais afectats i que es facin públics i es difonguin de forma àmplia.
- D. Els regs històrics que pertanyen a una comunitat de regants conservaran els drets adquirits i es tindran en compte en el desenvolupament dels plans d'usos i gestió i la normativa especial que els acompanya, amb la interlocució directa d'aquestes comunitats.
- E. Que les limitacions i exigències a les activitats, en especial atenció a les agrícoles i ramaderes, derivades de la seva implantació en sòl de protecció especial (ZEPA), siguin contrastades científicament i permetin posar en valor activitats alternatives i de qualitat al territori.
- F. Que els municipis i les altres entitats locals afectades puguin promocionar i desenvolupar activitats de dinamització socioeconòmica per millorar la qualitat de vida en el món rural, establint acords de finançament amb la Generalitat de Catalunya per la posada en valor del medi natural i el patrimoni sociocultural, en contraprestació a les limitacions establertes en les activitats econòmiques derivades de la protecció del territori.
- G. Desenvolupar una figura de protecció i gestió que inclogui el conjunt de les ZEPA de la Plana de Lleida, per compatibilitzar l'aprofitament agrari i socioeconòmic amb la conservació dels valors naturals, i que garanteixi la participació social i territorial, i estableixi un programa estable d'actuacions i d'inversions.

Diputació de Lleida

- H. Establir un ens, Patronat o similar, participat per la Generalitat de Catalunya, els sindicats agraris representatius, les col·lectivitats de regants, inclosos els regs històrics, les associacions ecologistes, la universitat i les entitats i administracions locals, amb comissions territorials locals per cada ZEPA i que se'ls doti de solvència tècnica, administrativa i econòmica per desenvolupar el programa d'actuacions agràries, ambientals i socioeconòmiques que s'estableixin.

- I. Que el govern de la Generalitat de Catalunya garanteixi un fons permanent amb un finançament mínim no inferior a 30 M€ anuals que estableixi les línies de compensació al sector agrari (vinculades al compliment del contracte per la sostenibilitat de les explotacions), les mesures de protecció ambiental i de dinamització socioeconòmica consensuades amb el territori i que respongui a la conjuntura actual.

- J. És necessari realitzar els procediments pendents atenent l'ordre de prioritats següent: en primer lloc els Plans de Recuperació de les Espècies Estepàries en Perill d'Extinció i els Plans d'Usos i Gestió de les ZEPAS, i com a procediment final tramitar i aprovar la Declaració d'Impacte Ambiental (DIA) del Segarra-Garrigues, evitant que la DIA condicioni els plans de recuperació i de gestió.

Lleida, 10 de maig de 2010